

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Practicus De Casibus Summo Pontifici, Episcopis, Et Praelatis Religionum Reservatis

Kiene, Johann Georg

Constantiae, 1629

Pars I. De Casibus Sum. Pontifici reseruatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42214

Pars I.

De Casibus Summo
Pontifici reseruatis.

Caput I.

*De Casu reseruato, quid
sit?*

Synopsis.

- I. *Casus reseruatus est peccatum vel
censura cuius iurisdictio absolu-
tionis penes reseruantem manet.*
- II. *Iurisdictio absoluendi à mortali
peccato non extenditur ad reseru-
ata.*
- III. *Atrociora peccata solum sunt re-
seruanda.*

B

IV. Re-

IV. *Reservatio competit Papa, Episcopis, Prælati Religionum.*

I. **N**otio Casus Theologis
 vsurpata bifariam sumitur. Primò & latè, pro
 quacunque quæstione de actibus
 moralibus formatâ. [A] Secundò
 & strictim, pro solo peccato. [B]
 per quod operâs moraliter homo
 à virtutis rectitudine cadit: iuxta
 hanc notionem Censuræ Eccle-
 siasticæ [C] Irregularitas [D] Iu-
 ramentum. [E] Votum. [F] sub
 casus appellatione non veniunt,
 Censuræ enim per se peccata non
 sunt, sed pœnæ peccatis adnexæ;
 Irregularitas est impedimentum
 quo aliquis directè & primariò à
 SS. Ordinum susceptione remo-
 uetur; Iuramentum deniq; & Vo-
 tum sunt potius actiones virtutis
 Religionis, quàm peccati. Pari de
 causa acceptio [G] casus reservati
 latè extendi potest ad censuras,
 Irre-

Irregularitatem & huiusmodi alia: strictim verò solùm ad peccatum Reservatio autem est negatio [H] iurisdictionis, seu absolutionis circa aliquod peccatum, Censuram, Voti dispensationem.

[A] Sayr Clavi Regia l. 1. c. 1. nu. 3. [B] idem num. 4. Cornelius in Epist. ad Rom. c. 5. v. 15. ubi Ad peccatum Casus nuncupatur, cum Communi, in 1. p. D. Th. de Casu seu peccato Angelorum. [C] Avila. p. 1. dub. 4. Sayr. l. 1. Thesauri de Censuris c. 1. n. 8 & 9. Nau. in Man. c. 27. n. 1. [D] Sayr cit. l. 9. c. 1. n. 9. [E] S. Th. 2. 2. q. 89. a. 1. Sayr. Clav. Reg. l. 5. c. 1. de Iuramento. n. 3 & est de fide. [F] Azor. Tomo. 1. Instit. Moral. c. 4. [G] Sayr. cit. [H] Filliut. t. 1. tract. 7. c. 10.

II. Iurisdictio [A] per approbationem Episcopi ordinariè collata, non se extendit ad Absolutionem reservatorum, nec facultas à

B 2 refer-

Reservatis liberandi eadem est cum potestate tollendi censuras, dispensandi in Irregularitate, Vota & Iuramenta commutandi; Aliud siquidem est peccatum præcisè Episcopo seu Prælato Reservari, aliud censuram ex delicto, aut irregularitate ortam &c. Nec dubitandum cum Papa, Episcopus, Prælatus quasi Episcopali jurisdictione præditus possit, delicto atroci censuram sibi reservatam imponere, concessâ interim à peccato absolutione. Secus tamen est [B] de casibus Papæ hodie reservatis, quibus concessis conceduntur etiam censuræ, Papales enim omnes [C] regulariter) annexam habent aliquam censuram

[A] Sayr cit n 5 quod à diversis non fiat illatio. Nau 72. n. 26. cum Comm. D. D. Fumus V. Casus. n. 1. & 3. Suar. tom. 4 disp 29. s. 1.

f 1. n 1 Adam. Tan. tom 4. q 9.
d 6 dub. 4 n. 67. [B] Swar. cit.
f 2 concl 2 Fum. cit. n 2 Eman.
 Sa. V. Casus reservatus n. 2. ex
 comm. Canonistarum, & V. Ab-
 solutio n. 19.

III. Peccatum nec Veniale [A]
 nec Mortale mere Internum [B]
 proinde nec ipsa [C] Hæresis nisi
 signo exteriori de se sufficienti
 prodatur, nec omnia [D] externa,
 quæ secundam conditionem &
 quantitatem operis externi sint
 mortalia, sed tantum atrociora
 quædam & grauiora crimina de
 facto sunt reservata, quorum re-
 servatio non tantum spectat ad
 censuras seu forum externum, sed
 culpas & forum internum. Ratio
 prioris est, quòd, cum nulla sit ob-
 ligatio cõfiteudi veniale, & abs-
 que culpa omittatur, imò possit
 sine vlllo ordine ad pœnitentię Sa-
 cramentum (neque hoc impedire

B 3

Potest

potest Ecclesia) tolli, inutilis redderetur eiusdem reservatio. Ratio posterioris, quod huiusmodi peccatum occultum non inferat aliis nocumentum, neq; moraliter loquendo, singulari aliqua cautione indiget, quam Ordinarii Confessores nequeant adhibere; atque ideo Casuū reservatio fuit introducta, ut subditi intelligentes huius vel illius sceleris absolutionē difficulter posse obtineri, magis exia eius gravitatē apprehendant & fugiant. Ratio tertii desumitur ex praxi & traditione Ecclesiæ, quam Concilium Tridentinum [E] adducit definiendo: magno- pere ad Christiani populi disciplinam pertinere, ut atrociora & graviora crimina (in quocunque hominum statu) non à quibusvis, sed à summis duntaxat Sacerdotibus absoluantur. Et quo Superiores sunt prudentiores, peritioresque.

eò

comelius etiam pœnitentes ab iisdem, quàm aliis possunt iuuari & dirigi in foro conscientiae.

[A] [B] [C] [D] *Suar. to. 4. d. 29. s. 3. Mart. Bonac. disp. 5. q. 7. pun 5. S. 1. propos 2. Tan. t. 4 d. 6. de Pœnit. Miranda in Man. Prælatorum. Regg. q. 43. a. 3. concl. 2. Fill. to. 1. tr. 7. c. 10 à num. 221. Iacob. de Graff p. 2. l. 1. de pœnit. c. 7.*

Probabile quidem est posse interna peccata mortalia directe v. g. hæresin mentalem, consensum in luxuriam, appetitum vindictæ referuari. Contrarium tamen magis probatur, quod nimirum nulla potestas videatur aliquid posse statuere, præcipere de iis, quæ nequeat cognoscere, iudicare, punire; Ecclesia de actibus merè internis non cognoscit, non iudicat, sed iudicio Dei relinquit, qui solus cordium & renum est scrutator, 1. Reg. 7. Et adstipula-

B 4 tur

tur Communis DD. cum S. Augusti l. 1 de libero arbitrio. c. 6. & S. Th. 1. 2. q. 91. a. 4. Attamen potest Ecclesia indirectè super iisdem iudicare, præcipere, quatenus actus interni sunt principia & circumstantiæ actuum exteriorum, adeoque etiam indirectè poenas & censuras adiicere.

Vide Sayr. l. 2. de Cens. Eccles. c. 4. à num. 21. Less. l. 2. c. 73. dub. 11. n. 65. & 66. Roder. t. 1. q. 20. a. 1. E. sess. 14. c. 7. de Reform. & Can. 11.

IV. Huiusmodi reseruandi potestas amplissima est in Sum. Pontifice [A] in vniuersam Ecclesiam, vt ipsis etiam Episcopis cæterisque Prælati certam regulam casus Reseruandi valeat præscribere, & licentiam nimiam restringere; cum enim reseruatio non debeat fieri nisi obiustam & rationabilem causam, maiusq; bonum com-

commune, atque ex natura sua sit
odiosa & onerosa subditis, red-
datque usum Sacramenti diffici-
lem, non potest pro solo superio-
rum arbitrio, sed exigente subdi-
torum utilitate, ad quam prima-
riò dirigitur, fieri. In Episcopis in
suas Dioceses; In Prælati Religionum
in suos subditos, qui in
foro tam interno quàm externo
Iurisdictionem ordinariã, & quasi
Episcopalem habent, ut sunt ex-
empti Abbates & Generales SS.
Ordinum, & in Præmonstraten-
sium Ordine Reuerendissimus
Generalis, & Vicarius, Vicarij Pro-
uinciarum, juxta delegationem,
Abbas in suo Collegio, qu omnes
vbicunquè locorum existant, à Iu-
risdictione Ordinariorum cum
subditis sunt exempti & imme-
diatè Sedi Apostolicè subiecti. [C]

[A] *Tan cit. n 78. Fill. cit. n. 2. 7.*

[B] *Suar, citat f. 4 num. 1. [C]*

B 5

Miran.

Miran. cit. q. 4. 1. conc. unicâ. Ro-
 de. cit. q. 21. 4. 2. existimat hæ-
 resin esse contrarium affirmare.
 Bonac. d. 5. q. 7. pu. 5. S. 1. prop. 1.
 [D] patet ex amplissimis multo-
 rum Pontificum indulcis Sacro
 Ordini Præm. Canonicorum con-
 cessis. Est verò hæc potestas Reser-
 uandi in Prælati Religionum Iu-
 ris Humani, ut rectè Suar. t. 4. de
 virtute & statu, Relig. l. 2. c. 1. à
 n. 7. docet.

Caput

Caput II.

De Casibus in Bulla Cœ-
ne, cū adnexa excōmu-
nicatione Sum: Pontifici
reservata, contentis, in-
xtra constitutionē Pauli
V. editam. An. 1609.
que incipit Pastoralis.

Synopsis.

- I. Heresis eiq³ coniuncta scelera.
- II Appellatio à Papà ad futurū Concil.
- III Prædatio in mari.
- IV. Raptus bonorum naufragantium.
- V. Impositio novarum gabellarum.
- VI. Falsatio litterarum Apostolicarum.
- VII. Delatio bellicorum Instrumento-
rum ad hostes Christianorum.
- VIII, Prohibitio victualium.

IX. Ime

- IX. Impeditio ad Romanam Curiam.
 X. Vexatio peregrinantium Romanam.
 XI. Offensio Cardinalium, Primate-
 tum &c
 XII. Molestatio Aduocatorum, Re-
 currentium ad Curiam
 XIII. Appellatio à grauamine.
 XIV. Auocatio causarum spiritua-
 lium.
 XV. Vocatio Ecclesiasticorum ad ius
 seculare.
 XVI. Suppressio Iurisdictionis Eccle-
 siasticae.
 XVII. Usurpatio bonorum Ecclesia-
 sticorum.
 XVIII. Impositio decimarum, one-
 rum.
 XIX. Immixtio Magistratus in cau-
 sis Ecclesiasticis
 XX. Inuadentes bona Sedis Aposto-
 licae.

Considerandum est primò, So-
 lennem & antiquum iam in Ec-
 clesia

clesia morem extitisse, ut Summi Pontifices singulis annis feriâ quinta hebdomadis Sanctæ aduersus Hæreticos, Apostatas à fide (non infideles, requiritur enim subiectio Ecclesiæ, quæ à susceptione baptismi incipit) aliosque delinquentes & non parentes mandatis Sedis Apostolicæ, generales Processus, seu sententias ferrent, ac publicarent.

Considerandum secundò hunc processum, quo de agitur, à die quo solemniter diuulgatur, appellari Bulam Cœlæ Domini in quo fertur sententia contra patrantes crimina ibidem expressa. An verò sit dicendus à iure, an ab homine. Opiniones vtrinque probabiles sunt: hoc constat etiam vim obligandi obtinere mortuo Pontifice, non quidem in perpetuum. sed quousque nouus processus edatur. Fill. quest. moral.

t. 2. tr. 15. & 5. de Censuris in particulari c. 1. n. 7. Scortia in selectas Sum. Pont. Const. Theor. 407. & 408.

I. Incidunt in casum cum excommunicatione reseruata Papæ, Apostata [A] à fide, Hæretici [B] cuiuscunq; sectæ, Schismatici [C] credentes Hæreticorum [D] Receptatores, fautores, defensores, [E] Hæreticorum libros, hæresin aut de religione tractantes, scienter legentes [F] tenentes, imprimentes, aut quomodolibet defendentes.

[A] Apostasia est recessus à tota fide Christiana, habetq; adnexã hæresin, & è contra Hæresis partialem Apostasiam: ut hæresis distingatur ab Apostasia tanquã inclusum & minus uniuersale ab includente & magis uniuersali [B] Hæresis est error pertinax veræ fidei manifestè contrarius in eo qui fidẽ Christi

Christi aliquādo suscepit, priuatiuè,
Affirmatiuo præcepto fidei, & Ne-
gatiuo opponitur contrariè; atque
error late sumendus, vt inuoluat
etiā dubitationē circa res fidei tā-
quā non minus præcepto Negatiuo
contrariam fidei Diuina, quā
errorem positiuum: Etsi quis dubi-
tat absq; absoluto & formali iudi-
cio fidei opposito (probabilius) non
videatur incurrere excommuni-
cationem Bullæ, cum non habeat
consummatam ac perfectam hæ-
resin. A pertinacia excluditur
error voluntarius quo subinde pii
& alioqui veri fideles propter ne-
gligentiam culpabilem inuoluntur.
[C] Schismatici dicuntur,
tūm qui subesse renuunt, aut rece-
dunt ab Obedientia Papæ, nō agno-
scendo esse Vicariū Christi aut Ec-
clesiæ Caput, tū qui mēbris Eccle-
siæ subiectis repugnāt cōmunicare,
atq; exigitur, vt huiusmodi schisma
sem.

seu scissura & rebellio sit forma-
 liter contra Papam tanquam Ec-
 clesie Caput Scotia. theor. 182.
 & infra [D] Qui cum pertinacia
 saltem in communi credunt, vera
 esse qua ab Hereticis v g. Luthe-
 rana secta praconibus aduersus
 Ecclesiam Catholicam praedican-
 tur, eosq; damnatos norunt tanqua
 falsorum dogmatum Doctores [E]
 Formaliter sumi debent, id est,
 quatenus iuuant hereticos in pro-
 paganda heresi ne impediuntur,
 aut puniantur Extra causam ve-
 ro heresis, hereticis qua notoriis,
 qua oculis fauere in his partibus
 amplius licet, ubi impune grassan-
 tur Scot hic cum multis aliis,
 theor. 410 [F] Ex duplici lege
 hodie colligitur prohibita esse li-
 brorum hereticorum lectio. Vna
 coninetur in Bulla Cæna, & ad-
 nexam habet excommunicatio-
 nem Pontifici reseruatam: altera

in Indice librorum hæreticorum,
quæ etiam obligat sub excommu-
nicatione, non tamen reservata.

Sic primò, qui mortaliter has leges
transgreditur sine facultate, v-
tramq; excommunicationem in-
currit, & ab Indicis potest qui-
dem à proprio Confessario absolui,
quia non est reservata; non autem
ab excommunicatione Bullæ nisi
à summo Pontifice, aut privilegi-
um habente. Secundo, qui tantum
legit libros prohibitos in Indice, in-
cidit quidem in excommunicatio-
nem illius, non tamen Bullæ, si ni-
mirum legit illorum autorum li-
bros, qui propter errores, tametsi
non hæreticos, aut errorum suspi-
cionem sunt damnati in Indice,
non tamen prohibiti sunt in Bulla.

Ex parte legentium requiritur, ut
scienter legant atq; sciant quem
legunt librum esse hæreticum, aut
de Religione agere. Hinc Censurâ
istam

istam non incurrunt, qui laborantes crassâ ignorantia ignorant librum esse hæreticū. Quotiescunq; enim lex pœnalis scientiam requirit, excusat ignorantia etiã crassa, modo non sit crassissima, quæ importaret latissimã culpam ac dolo equipararetur. Vide Sanchez l. 9. de Matri d. 2. n. 39. Neg; etiã opus est, ut legens habeat pravam intentionem seu affectum deserendi veram & admittendi Lutheranam Religionem, aut dubitandi de veritate articulorum, traditionū, sed sufficit sola curiositas.

Existimat Toletus hic in explicatione Bullæ n. 4. legentē unam vel alterã lineam in libro hæretico, quod incurrat excommunicationis sententiam, cuius rationē assignat, quod etiam in unico versu possit perfecta hæresis contineri. Sed alii relictis veluti duram explicationem reiciunt docentes, in lege præsertim.

tim pœnali potius id spectari de-
bere quod plerumq³, non quod rarò
usu venit: plerumq³ autem tam
modica in libro heretico lectio non
grave parit periculum, a deòq³ lex
sub tanta pœna non prohibet tam
modicam lectionem. Alii è contra
apud Laymann aasserunt unam pa-
ginam etiã libri ex maioribus vo-
luminibus non esse sufficientem
materiam ad Censuræ incurсионē,
quæ limitatio etsi nimis magna vi-
deatur, tamen in hoc prodest Con-
fessario, ne tam leuiter unum-
quemq³ indiscriminatim peccati
mortalis accuset, aut existimet ex-
cõmunicationē Bullæ incidisse, qui
ex curiositate, aut alio fine bono v-
nam solam paginam legit. Hoc cer-
tum esse videtur, illum qui paucos
duntaxat versus legit aut sine de-
liberatione & quasi imprudenter
incidit in librũ hereticum non pec-
care mortaliter, ac proinde non ex-
communicari.

Qua-

Quaritur verò Becanus 2. c. 15 q. 8. n. 4. An Catholici in Germania incurrant in utramq. excommunicationem legentes libros hæreticorum animo refutandi. Et primo respondet, hanc questionem non pendere ex eo, an Catholici legant eiusmodi libros animo refutandi, sed ex eo, an Bulla Cœnæ Domini, & Index obligent Catholicos in Germania, nam ubicunq. Bulla & Index obligant, ibi Catholici incurrant utramq. excommunicationem legentes sine speciali facultate prohibitos libros. Et ubicunq. lex vel Constitutio Pontificis usu recepta est, ibi obligat: ubi recepta non est, nō obligat, dicitur autem usu recepta, quando à maiori parte Communitatis recipitur & observatur.

Hinc sequitur, si Bulla Cœnæ Domini vel Index in Germania recepti non sunt, Catholicos in Germania non

excommunicari, si legunt e. usmo-
di libros vetitos, tamen si peccent
mortaliter si eos legant cum peri-
culo erroris, aut deceptionis, quod
frequenter fit; hæc ille. Secundo
respondet. Layman l. 1. tr. 1 c. 1. n.
5. Casum accidere posse, quo ali-
quis vir prudens ac doctus in Ger-
mania nihil peccet, si locum aliquẽ
contradictionis in heretico libro
querat certo sperans, eo ostenso, al-
terum ad fidem Catholicam con-
vertendum esse, tunc enim lex na-
turalis Charitatis erga proximum
vincit legem Ecclesiasticam, quam
causam, inquit, esse arbitror, cur
in aliquibus Provinciis lectio li-
brorum hereticorum, non tanta
seueritate prohibita censeatur,
quia ad confines hereticos conuin-
cendos necessarium putatur eorum
libros legisse.

Mortaliter tamen peccat, qui cum
certo vel probabili suo aut proxi-

mi periculo librū hereticū, lascivū
 obscenū, (uti sunt etiā libelli fa-
 mosi, vulgō Pasquil, cōtra Papā &
 alios Ecclesiasticos, Imp. Reges Prin-
 cipes hoc tēpore sparsi.) ac magicū,
 superstitiosū legit, aut legi audit,
 vel legendū præbet, suadet, vel nō
 impedit, dum pot. st, ac debet, acce-
 dit Conventū Hereticorū, lasciva
 miscet, ac superstitiosa colloquia.
 Tale periculū plerumq̄ experiun-
 tur ii, qui absq̄ iusta & gravi cau-
 sa, sed ex curiositate & libidine
 legunt. Et si hoc periculū non sit æ-
 quale in omnibus, q̄ alii in legēdo
 libros, vel sermones hereticos lenius
 decipiūtur, q̄m alii. Omnibus ergo
 circumstantiis consideratis prudenter
 de tota re est iudicandum, vt rectē
 dicit Becan. cit. n. 8. Vide Indi-
 cem librorum prohibitorum. Et
 Scortiam in Selectas Pontificum
 Constit. Theor 27 & Theor cit.

II, Appellantes [A] ab ordina-
 tio-

tionibus Papę ad Vniuersale Cōciliū futurū & quorū consilio vel auxilio appellatur. Appellatio est propriè de minore Iudice ad maiore prouocatio, proinde cū Pōtiffex sit supremus Iudex & supra Conciliū Generale, meritò prohibetur huiusmodi appellatio veluti ridicula, & vt claudatur ianua ad omnes Pōtifficū fētētias irridēdas.

III. Piratę, Cursarii, Latrunculi maritimi discurrētes per mare Ecclesię Romanę præcipuè à monte Argentario vsque ad Tarracinum, itidem eorum Fautores, Receptatores, Defensores. Qui per mare Adriaticū & Thyrrenum ex proposito, seu officio rapinas, latrocinia, furta cōmittunt, non in fluminibus, aut alia ex occasione.

IV. Surripientes Naufragantium bona in cuiusvis maris regionibus & littoribus iactata, aut in ipsis nauibus inuenta, Bona cuiusvis

vis

vis generis v. g. vestes, pecunias
fidelium, non infidelium v. g. Iu-
dæorum, Turcarum, Apostata-
rum, Hæreticorum, adeoque qui
hiscæ naufragantibus aliquid sur-
riperet, non excommunicaretur,
sicuti nec ille qui fidelibus in flu-
minibus aliquid iniuste accipit.

V. Nouas Gabellas vel peda-
gia imponentes, augentes, vel ex-
igentes, præterquam in casibus à
Iure vel speciali licentia Pontificis
concessis.

*Gabellas intellige nec à laicis v. g.
studiosis. nec Clericis licite exigi so-
litis impositas vel auctas, ab eis qui
carent autoritate imponendi, id
est, omne publicæ pensionis genus,
siue sit vectigal pro rebus auectis
& aduectis soluendum, siue tri-
butum ex proprio cuiusq. subditi
solo in subsidium necessitatis Prin-
cipi conferendum, siue Talliam,
quæ iuxta proportionem fortuna-
rum,*

rum, quas quilibet possidet à sub-
ditis exigitur Gabellas aperte iu-
stas v.g. pro sternendis viis, & as-
securandis publicis viis, conserva-
tione pontium, in conscientia per-
soluendas, quare si defraudentur,
obnoxias esse restitutioni, Com-
munis docet apud Tan tr. 3 d 4.
q. 6 dub. 12 num. 337. Ab Ec-
clesiasticis non possunt exigi, vi ul-
lius consuetudinis, sine expressa
licentia P. pæ, nisi ex iis rebus quæ
negotiationibus causa deferun-
tur, quod ab Ecclesia in odium ne-
gotiationis conceditur, utpote ma-
ximè dedecentis Ecclesiasticos Vi-
de Scott theor. 93 Etsi Commu-
nitas exigit, id est ab inuitis ex-
torquet, subiicitur interdicto iu-^{de}
xta Cap Quoniam in 6. Cens si
personæ singulares excommuni-
cantur Gabellas imponere possunt
Imperator, Reges, Principes, aliq,
qui in sui regni administratione
C supe-

superiorem non agnoscunt. Papa
 Concilium Generale, aut qui alio
 hoc ius legitima & immemorabili
 (cuius initium non extat memoria
 scilicet centum annorum) praescriptione compararunt, exigente
 nimirum iusta causa v. g. propter congruam Principis sustentationem, necessitatem, aut manifestam boni communis utilitatem, de rebus solum causa negotiationis, aut mercaturae transmissis. Vnde vulgariter iniusta gabella fiunt rebus iis impositae, quas ad suam aut suorum sustentationem acquirunt. Plura Azor. p. 3 l. 5. c. 19. 20 & 21. de personis à solutione gabellarum exemptis Scott. Epit. 29. §. 6. Conc. Trid. sess. 25. c. 20. de reform.

VI. Falsificantes litteras Apostolicas aut Supplicationes per Rom. Pontificem, vel aliam de eiusdem autoritate signatas. Nec non

non fabricantes falso litteras Apostolicas falsoque signantes. Eiusmodi vero litteris utentes excommunicationem non tamen Papæ reservatam incurrunt.

Putas illas solum quæ in Curia Rom. & Cancellaria Apostolica per Papam eiusque Officiales nomine Papæ expediuntur, non autem litteras Episcoporum, Nuntiorum, Legatorum, siue sint Bullæ quæ Amplo stylo scrip. & plumbeo sigillo signantur, siue Breuia Humiliori stylo exarata, rubeaque cerâ sub piscatoris annulo munitur. Item supplicationes tam iustitiæ quam gratiæ, quibus aliquid à Papa vel ex iustitia vel gratia petitur.

VII. Transmittentes seu deferentes equos, arma, metalla, canabem, funes, & id genus compluria bellico vsui Instrumenta, v. g. ad instruendum exercitum terrâ vel mari classem idonea, ad

Turcas aliosque Christiani nominis hostes (v. g. Iudæos, Saracenos, Paganos aliosque, qui non adhærent Mahometicæ sectæ.) aut Hæreticos à Pontifice nominatim declaratos, gerentes bellum cum Christiano Principe. Item annuntiantes per se vel alios præfatis hostibus, quæ in damnum Christianorum vergere solent, atque illis auxilium, consilium, fauorem in eorundem perniciem præstant.

Excipe qui talia donant, vendunt ob gratitudinem aut benevolentiam.

Item Christianos qui tempore belli sub periculo vitæ compelluntur contra Christianos remiges trahere.

VIII. Impedientes victualia, & alia necessaria Romam conuehi, aut qui impedientes per se vel alios defendunt.

Excipe Principes, qui iusta de causa pro-

*prohibent com meatum, v g vt sua
ditionis necessitati magis prospici-
ciant.*

IX. Interficientes mutilantes,
spoliantes capientes, detinentes
per se vel alios ad Sedem Apосто-
licam accedentes, vel recedentes,
aut qui sine iurisdictione ordina-
ria, vel delegata Pontificis, (eam
tamen sibi temerè vendicant) a-
pud eandem commorantes dictis
iniuriis afficiunt.

*Nomine Curiae non venit Vrbs Roma,
aut Civilis Curia, sed Sedes Apo-
stolica. Et necesse omninò est, vt
personae hic in protectionem rece-
ptae ad dictam sedem accedant, aut
ab illa recedant &c. respectu ne-
gotiorum quae inibi geruntur.*

X. Interficientes, Mutilantes,
vulnerantes, detinentes, capien-
tes, depredantes Romipetas, seu
Peregrinos ad Urbem deuotionis
seu Peregrinationis ergò accedē-

tes in eâdem morantes, aut recedentes, atquè in his consilium, auxilium, fauorem præstantes.

Si Romipeta sub specie peregrini ad studia aut Ciuem Romanum inuisendum, Urbem Romam peteret, & intra vel extra Urbem delinqueret, posset & à Iudice & ab aliis secluso excommunicationis periculo capi, puniri, &c.

XI. Hostiliter insequentes, interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisq; Apostolicæ, Legatos, Nuntios, & à suis Diocesibus, Territoriis seu Dominiis eiiciunt, aut mandant, ratum habent, auxiliū, fauorem præstant.

Si vis sit iniusta, nec morale hinc intellige insecutionem. v. g. per calumnias, conuitia, falsa testimonia factam, sed physicam, id est, cum
quis

quis motu corporali ad molestandum, capiendum, insequitur.

XII. Qui ad Curiam Romanam in suis causis Recurrentes, Prosequentes, Procurantes, earumque Auditores, Aduocatos, Agentes &c. occasione harum causarum occidunt seu quomodolibet percutiunt, bonis spoliant, per se vel alios, directè vel indirectè in eisdem auxilium, consilium, fauorem præbent, cuiuscunque sint præminentiae & dignitatis.

Si fiat ratiōe & intuitu causarum aut negotiorum ad Curiam Romanam pertinentium.

XIII. Excommunicantur cum Ecclesiastici, tum sæculares cuiuscunque dignitatis appellantes vel prætendentes friuolam exemptionem à grauiamine vel futura executione litterarum Apostolicarum ad laicam potestatem:

Impedientes nè super huiusmodi executione litterarum instrumenta conficiantur, aut confecta parti, cuius interest tradantur, aut partes litigantes, Agentes, Notarios, Executores litterarum capientes, percutientes, vulnerantes, detinentes, spoliantes, perterrefacientes per se vel alios.

Ad excommunicationem etiam sufficit impedimentum indirectè datum, v g prohibendo illum, cui executio demandata fuit, nè civitatem aut locum in quo deponenda est, adire possit.

XIV. Auocantes causas spirituales à Rom. Curia, aut illarum cursum impediens, ac se Iudices interponentes etiam sub pretextu violentiæ arcendæ, aut partes attrices ad reuocandas citationes, aut consensum eliciendum compellentes, vt alii, contra quos huiusmodi inhibitiones emanarunt, à cen-

à censuris aliisque pœnis absol-
uantur

*Qui tanquàm auctoritate propria iu-
dices causas spirituales, v.g. ad cul-
tum diuinum, absolutionem à cen-
suris, administrationem Sacramē-
torum, decimas, beneficia, ius pa-
tronatus, (secus est de merè tem-
poralibus) à Iudicibus, à Sede A-
postolica designatis auocant. An
verò in Hispania & Gallia regnis
obligent. Nau. & Suar. hinc con-
trauertunt. Sayr Thesauri l. 3 de
Censuris cap. 13 arguit illos nimii
affectus erga nationem & propen-
sionis ad gratificandum Regibus.*

XV. Iudices sèculares qui præ-
ter iuris dispositionem personas
Ecclesiasticas ad suum tribunal
trahi faciunt directè vel indirectè,
quouis quæsito colore, deinde sta-
tuta contra libertatem Ecclesiasti-
cam facientes, ordinantes, publi-
cantes, vel ordinatis vtentes, etiã

prætextu cuiusuis consuetudinis
aut priuilegii, vnde Ecclesiarum
iuribus quomodolibet præiudi-
catur.

*Tripliciter conueniri potest Ecclesia-
sticus apud seculare tribunal 1. in
causa feudi, si v. g. Clericus feudū
seculare possidet, iuxta Cap. Ex
transmissi. de foro competenti lib.
2. decret. Tit. 2. [Z.] In causa Re-
conventionis: si Clericus actor lai-
cum conuenit apud iudicem secu-
larem, tunc per reum apud eundē
potest conueniri, non tamen ad mul-
tā pecuniariam aut restitutio-
nem realiter faciendā condemnari
Clericus à iudice seculari potest.
iuxta Cap. Nullus cit. tit 3. In causa
Clerici in minoribus constituti, si
nimirum careat priuilegio fori. de
quo Vide Conc. Trid sess 23. c. 6. de
reform. eum adiecta Ill. Cardina-
lium declaratione, & infra Cap 3.
Fellii. Tom. 1, tr. 16. Cap. 11. n. 314.*

XVI. Impedientes Prælatos, velut Ordinarios iudices Ecclesiasticos, quò minus sua iurisdictione spirituali canonicè utantur, iuxta Canonum & Conciliorum, præsertim Tridentini [A] sanctiones, quique Ordinariorum iudicum aut delegatorum sententias eludunt, ad Curias sæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones & mandata contraria decerni & executioni dari procurant, & qui hæc decernunt, exequuntur, dant auxilium, consilium, fauorem in eisdem.

Impedimentum fieri quit per verba, facta, vim, metum grauem, directè vel indirectè, per se vel alios. v g in consanguineis, affinibus, familiaribus, ne via detur iurisdictione exercendi, tam in principes, Magistratus, laicos, sæculares, quàm contra Clericos, respectu causarum ad foris Ecclesiasticum pertinentium.

tium. v.g. in causa Sacramento-
rum, beneficiorum, decimarum,
&c Vide Cap. Quoniam in 6. lib.
3. tit. 23. A Sess. 5. de Reform &
Alibi nefas sit, inquit Seculari
Magistratui prohibere Ecclesiasti-
co Iudici, ne quem excommunicet,
aut mandare, ut latam excommu-
nicationem reuocet, apud Scott.
Theor. 425.

XVII. Usurpantes iurisdictionem seu fructus, redditus & proventus Ecclesiasticos ad Sedem Apostolicam, vel quascunque Ecclesiasticas personas. ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, aut aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes, aut eiusmodi proventus sine speciali licentia Pape, seu aliorum ad id legitimam facultatem habentium sequestrantes.

scilicet quatenus sunt redditus Ecclesiastici auctoritative & potestate

state usurpata, ubi solent Domini bona Ecclesie usurpare & sequestrare, ideoque fures & milites qui hæc furantur non incidunt in hunc Canonem, ut bene Scortia ex Nau. & alius Epit. 29. docet & infra theor. 147. Vide Concil. Trid. Sess. 22. cap. ult. Usurpare dicuntur, qui sine iusto titulo aliquid sibi appropriant, vel de illo disponunt, iuxta Cap. pœnale 4 q 5. Sequestrare qui impediunt aut separatim reponunt ne eiusmodi fructus ad Ecclesiasticas personas perveniant.

XVIII. Imponentes decimas & alia onera personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, Monasteriis, aut eorum bonis ac proventibus sine expressa licentia Papæ impositas. Item exigentes vel spontè oblatas recipientes. Nec non qui per se vel per alios directè vel indirectè talia facere, exequi procurant, aut
in.

in eisdem consilium, auxilium, fauorem præstant. Tributa intellige aut exactiones tales quæ vel à bonis, vel personis Ecclesiasticis, nõ de iis quæ temporaliter seu vti ciuiles possident (vtpotè de Corpore Reip. civilis seiunctæ.) has autem exemptiones credibilius est personas Ecclesiasticas iure humano obtinuisse apud *Sayr. t. 2 de Censuris. l. 3. c. 22. num. 8*. In clausula huius classis innouantur Canones Con. Lateranens. sub Alexandro 3. c. 4 & 9 & sub Leone X. sess. 9. de Immunitate personarum Ecclesiasticarum Vide Cap. Non minus de immunitate Ecclesiarum & ca. Aduersus. quæ per hanc Constitutionem pristinum vigorem assequuntur. *Scot. Epit. 29. §. 4.*

XIX. Iudices & magistratus seculares, notarii, executores, quomodolibet se interponentes in causis capitalibus seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas sine spe-

speciali & expressa Sedis Aposto-
licæ licentia.

*Iuridicè & autoritatiuè: Causa ca-
pitales sunt quibus rei afficiuntur
vel supremo supplicio aut liberta-
te & iure ciuitatis priuantur. v.
g. cum deportantur vel ad metal-
la, triremes dānantur. Excipe ta-
men duos casus. 1. Quando & ex
quacunq; causa Clericus privilegi-
um fori perdidit. 2. Quando Cle-
ricus in flagranti delicto depre-
henditur, potest tunc à ministris
iustitiæ secularis capi, non tamen
super causā cognosci, sed detineri
nè euadat & iudici Ecclesiastico
sistatur pro quantitate delicti pu-
niendus.*

XX. Inuadentes demum, de-
struentes, occupantes, detinentes
per se vel alios directè vel indire-
ctè sub quocunq; titulo vel colore
in totum vel partem bona, aut ter-
ras, iura, ad Sedem Apostolicam
per-

pertinentia, seu mediatè seu immediatè subiecta. Item iurisdictionem in terris Rom. Ecclesiæ competentem de facto vsurpantes, perturbantes, retinentes, aut vexantes, auxilium, consilium, fauorem in eisdem præstantes.

Si hæc faciant iniuste, præsumptuose aut sine bona fide, probabili titulo: atq; ea loca tantum intelliguntur in quibus Sedes Apostolica Iudicat per suos Officiales, quæq; in feudum data.

In fine fertur excommunicatio in eos qui scienter & dolose sine facultate à casibus Bullæ huius absolunt, quæ tamen iuxta communem non reseruat Summo Pontifici. Neque incidunt ii, qui absq; præsumptione Mortali, sed ex Ignorantiâ, inaduertiâ aut causâ probabili absolunt. Sa. de excom. Bullæ. n. 16.

Caput.

Caput III.

De Casibus in Jure
Sum: Pontifici reserua-
tis, & praxi frequen-
tius occurrenti-
bus.

Synopsis.

- I. Censura ob iniectiōem manuum
in Ecclesiasticos.
- II. Exceptio à Censura propter per-
sonas.
- III. Propter percussionem.
- IV. Propter autoritatem.
- V. Propter Iudices.
- VI. Propter necessariam defensionem.
- VII. Propter torturam aut verbera-
tionem.

Crimen

- VIII. Crimen Incendiarii.
 IX. Sacrilegium effractionis Ecclesiarum.
 X. Violatio Procuratorum Censura.
 XI. Neglectus satisfactionis impositionis.
 XII. Impositio tributorum.
 XIII. Celebratio diuini officii tempore Interdicti.
 XIV. Exenteratio mortuorum.
 XV. Simonia in Ordine vel beneficio.
 XVI. Sepultura Ecclesiastica heretici.
- I. Incidunt in casum iuris cum excommunicatione reseruata ab Innocentio II. qui [A] suadente Diabolo [B] violentas [C] manus in Clericum [D] vel Monachum [E] iniiciunt, quos nullus Episcoporum absoluerit, (nisi mortis urgente periculo aut singulari Papæ priuilegio) poterit, donec Apostolico præsententur conspectui. Præterea qui talem manuum iniunctionem mandant, aut pre-

precibus, promissis eliciunt, si effectus sequatur, aut nomine suo factam postea ratam habent, aut consentiunt iniicientibus, aut non impediunt dum possint ac debent, denique consulentes violentiam, inferentibus auxilium, fauorem praestantes, praecipientes.

In Cap. Si quis suadente Diabolo. 17.

q. 9.

[A] *Intellige omnes censurae capaces, vsuq; rationis praeditos, (excepto Papa) femellas, mares, puberes, impuberes, inferiores, superiores, Religiosos utriusq; sexus laicos, Clericos, Cardinales, Episcopos &c. [B] grauem iniuriam, adeoq; tam respectu consensu interni, quam effectus externi iniuriosam violentiam, vel in corporis, vel honoris laesione: utrumque enim coniunctim sumendum, ut si desit vel animus lethaliter laedendi,*

ledēdi, nihilominus sequatur quasi
 præter intentionem in corpore gra-
 uior lesio, vel adsit quidem letha-
 lis verberandi consensus, & exte-
 rior percussio sequatur leuis, non
 erit locus Censuræ [C] quamli-
 bet iniuriosam, seu contumeliosam
 actionem exteriorem, ac corpora-
 lem circa personam resq̄ eidem ad-
 herentes. Proindē excommunican-
 tur omnes qui iniuriosē Clericis, a-
 liquam violentiam inferunt ver-
 berando, pulsando, detinendo, aut
 trahendo, vulnerando, occidendo,
 mutilando, siue manu, pede, aliāq̄
 corporis parte, siue immediatē cor-
 pus Clerici attingatur, siue tantum
 mediatē per instrumentum, v. g.
 baculum, lapidem, sagittam, spu-
 tum aut puluerem in faciem pro-
 iiciendo, frænum equitantis deti-
 nendo, cingulum ephippii inciden-
 do, librum, pecuniam e manibus e-
 ripiendo, terrendo equum, ut ef-
 franis:

frænis excutiat, labascat, aut periclitetur &c. Debet verò vis aliqua actu iniuriosè mediatè vel immediatè corpori inferri, aut ratione rei corpori coniunctæ. Hinc illi quantumvis iniuriosis verbis aut contumeliis Clericis afficiant vim minuentur aut conentur eam inferre, nisi de facto inferant, non incurrunt Canonis censuram v g. si quis proiiceret lapidem vel sagittam in Clericum, & errasset aut non laisset in corpore, aut furdolosè (non apertam vim inferendo) crumenas subduceret Clerico dormienti.

II. Excipe à Canonis censura Clericos beneficio Canonis privatos. [A] v g. realiter degradatos, bigamos, coniugatos (nisi alicui Ecclesiæ deseruiant ex deputatione Episcopi aut habitum gestent) propter incorrigibilitatem depositos, dummodò digna de-
posi-

depositione crimina præcesserint, & in ipsa incorrigibilitate excommunicati, & sententia declaratoria ab Ecclesia fuerint damnati, aut post trinam sui Prælati monitionem incorrigibiles reperti. Præterea qui abiectis habitu & tonsura Clericali turpibus & enormibus actionibus se immiscent, v. g. arreptis armis seditionem mouent, aliaque delicta contra Reip. pacem cum sauitia & grauibus iniuriis exercent, aut per annum integrum munera Bufonis id est ludionis, Mimi, Parasiti, Ioculatoris obeunt, aut secundum quosdam, Clericos qui in hæresim formalem & manifestam sunt lapsi. Præterea qui abiecto Clericali Habitu negotiis sæcularibus se immiscent: v. g. qui deserre nolunt Procuraciones seu administrationes Personarum sæcularium post trinam inhibitionē à suo

suo

fuo Diocelano aut Prælato factâ,
indignum enim esse, ait *Sayr. Thes.*
lib. 3. Cap. 27 n. 9. vt eis Ecclesia sub-
ueniat, per quos cõstat in Ecclesiâ
scandalũ generari, aut publicè la-
nionẽ vel cauponẽ agentes & ter-
moniti à suo Prælato non desistũt,
aut idem officium resumũt post-
quam emandati fuere. Hi omnes
censentur exfortes illius immu-
nitatis, quæ pro Clericorum tu-
tela contra violentas manus lai-
corum, à Canonibus est instituta.
Aliud tamen est priuari Priuile-
gio fori seu Clericali & aliud Ca-
nonis vt, qui hoc priuatur non ta-
men sit priuatus priuilegio Cleri-
cali; at qui priuatur Priuilegio fo-
ri, statim quoque incapax effici-
tur Priuilegio Canonis, v g biga-
mus, de quo vide *Conin: d. 14.*
dub. 15.

III. Excipe eos qui percutien-
do non peccant lethaliter, sic
pul-

pulsantes inter ludendum sine vl-
la iniuria verberibus Clericum,
aut ex subita cholera antequam
sufficienter aduertant, quid faci-
ant. Præterea Clerici Nouitii, pue-
ri rixâtes & mutuò percutientes,
ad sanguinis etiam effusionem
possunt ab excommunicatione
purgari, & castigatione non abso-
lutione indigent: deinde nescien-
tes quem percutiunt Clericum es-
se. v.g. quod noctu sine habitu cle-
ricali in rixam incognitus descen-
derit *Ex. Cap 2 Contingit Cap. In au-
dientia Cap Perpendimus. & Cap Cum
non ab homine de sententia excommu-
nicationis. & Cap Vnicum in 6 de vi-
ta & hon. Cler & Cap vnicum de Cle-
ricis coniugatis*

I V. Excipe Præceptores, pa-
rentes dominos aut aliò qui pro-
pinquos, Seniores, Clericos, Offi-
ciales, qui licitè & moderatè cor-
rectionis causâ, ex zelo deuotio-
nis

nis v. g. Nouitios, Clericos in minoribus constitutos, diuinum officium perturbantes leuiter percutiunt.

V. Iudices, ministros iustitiæ secularis capientes Clericum in flagranti delicto comprehensum, aut de quo est iusta præsumptio, quod commissurus sit crimen, vt præsentetur tempestinè suo Superiori, cauere tamen debent sedulò, nè Clerico maiorem vim quàm delicti ratio postulet, inferant, aut indignius tractent, nec diutius potest detineri Clericus, postquàm fideiussorem præstitit de comparando apud suum Prælatum, nisi enormitas criminis id nõ permit-
tat. Cap. Vniuersitatis & Cap-
cum voluntate, in quo iubetur
Prælatus Religiosus suos subditos
per se verberare, si possit, aut si ne-
queat per Clericũ aut Monachum
conuersum, nullatenus per laicum

D

(nisi

(nisi fortè in graui necessitate)
 Quare si pro verberatione Abbas
 substitueret laicum, & ille & ver-
 berans excommunicaretur. Potest
 tamen Prælati brachium sæcu-
 lare, aut famulos laicos in neces-
 sitate ad capiendum Religiosum
 adhibere, *vti habetur in Statutis S.
 Ord: Prem: dist: 3. c. 9. & Cap. vt.
 fama. 35. & Cap. si Clericos. 15. in 6.
 de sententia excommunicationis. De-
 decet verò Episcopum per se virgis casti-
 gare Clericos. Ex C. Non licet Episcopo.
 dist. 89.* Quid hac in re Abbati fa-
 ciendum videantur nostra Statu-
 ta.

VI. Excipe, qui ob sui suorumq;
 aut Innocentis necessariam defen-
 sionem, vel prouocatus sine mag-
 na infamiæ nota v. g. Nobilis
 nequeat euadere, seruato inculpa-
 tæ tutelæ moderamine [A] Cleri-
 cum percutit, aut qui cum vxore,
 sponsâ de præsentî, Matre, Filia,
 Sorore

Sorore turpiter agentem, id est amplexantem aliosque actus impudicos exercentem, vel solum cum solâ tempore & loco merito suspectis, repertum (etiam si percutiendo peccet) verberibus grauius pulsatur, secus esset si reperiret amplexantem v. g. aut turpiter tractantem personas non ita sanguine proximo coniunctas, affinē aut Vxoris sororem, seu in gradu ascendente seu descendente. [B]

[A] Cap. si vero 3. de sentent. Excom: less. lib. 2. Cap. 9. dub. 8. n. 43. cum ea moderatione sine qua iniuria non potest arceri, quia nemini licet in defensione vi maiori uti, quam sit necesse ad iniuriam depellendam. Sic Mulier verbis duntaxat non factis à Clerico ad impudicitiam in vitata non potest statim pugnare, nisi nimium esset molestus & verba nihil proficerent, sed verbis uti Auila. P. 2. d. 4.

D 2

dub.

dub. 13. Coning. To disp. & dub.
 15. num. 19. 7. Sayr. Thesaur.
 lib. 3. Cap. 27 n. 42. S. [B] ex con-
 cessione iuris quod difficile putetur
 in tali casu iusto dolori imperare,
 & manus violentas à Clerico ab-
 stinere: quare percussio fieri de-
 bet in continenti, subito & qua-
 si in flagranti delicto, quæ dolo-
 ris vehementia in reliquis perso-
 nis tanta tamq[ue] efficax non solet
 à iure præsumi. v. g. cum spon-
 sâ de futuro: Auila & Coning:
 cit. cum Nau. Cap. 27. num.
 84. Etiam si maritus de aduentu
 Clerici certus domi se occultet &
 postea turpiter cum Vxore agen-
 tem verberet aut occidat cessante
 dolo, si nimirum maritus curasset
 Clericum inuitari ad huiusmodi
 turpia. Auila cit. Imo si Clericus
 ter monitus à Marito, vt colloquio
 & familiaritate aliqui honestâ
 nollet abstinere, posset illum cum

Vxore

*vxore honestè repertum ad 24.
horas detinere ut Pralato suo siste-
retur, cauere tamen debet ne
verberet: Idem. Cit.*

VII. Præterea Iudices Eccle-
siasticos qui seruato procedendi
modo, Clericum torqueri aut ver-
berari virgis mandant per laicum,
etiã si adhiberi possit Clericus,
quod nullum ius id prohibeat;
Verberatio namque ex Cap. Vni-
uersitatis dirigitur ad disciplinam
Regularem, cum tortura non ad
punitionem sed ad confessionem
criminis dirigatur. Licet aliqui
asserant torturam æquè ac verbe-
rationem, si Clerici copia adsit, à
Clerico esse perficiendam, nihi-
lominus videtur consuetudo iuri
præualuisse, si quod est, & quidem
meritò, quod tortura præsertim
acerbior nec commodè nec hone-
stè à Clerico possit exerceri. Benè
notanda doctrina Cap. contingit

36. desentent. Excom: lib. 5. tit.
39. quæ excommunicari etiam il-
lum habet, qui volentem Cleri-
cum v. g. ob præcedentem iniu-
riam percutit, quia ad Canonis
censuram incurrendam non oportet
actionem illam semper respec-
tu illius, cui infertur, sed sufficit
esse iniuriosam clericali ordini.
Et Clericus tali verberationi se
subiiciens ibidem dicitur excom-
municandus, adeoq; de facto non
est excommunicatus, & praxis
testatur pro excommunicatis ha-
beri, qui contumeliosos, rixosos
& à caluminiando etiam monitos
desistere nolentes percutiunt,
modo fiat percussio ad vindi-
candam vel iniuriam vel per mo-
dum punitionis: sic Religiosus
ad castigandum corpus se flagel-
lis cædendum aliis offerens aut
per se, moderatè id est, cum
Zelo,

Zelo discretionis, sine hominī
aut statui actione iniuriosa cæ-
ditur. Quod si Clericus vel Reli-
giosus se ipsum occideret extra
necessitatem, aut aliam violen-
tiam inferret, ex qua vel pericu-
lum vitæ, grauis morbus alia-
que graua incommoda seque-
rentur excommunicationem Ca-
nonis incurreret sicut & ille,
qui consentientem tam dirè fla-
gris concideret, quia verè vio-
lentiâ & iniuria naturam & Cle-
ricalem ordinem afficeret, & po-
tissimum si accederet libido vin-
dictæ.

VIII. Incendiarii, si tanquam
excommunicati fuerint denun-
tiati. Cap. Tuâ nos. de sent. Ex-
com: Intellige, non tantum eos
qui sæpius incendia consueuerunt
excitare, tanquam ex vitioso habi-
tu, sed etiam qui vna vice scienter

D 4

& vo-

& voluntarie v. g. ex odio, vindicta incendit domū, segetes &c. non autem qui ex negligentia etiam notabiliter culpabili. *Iuxta Cap. pessimam siquidem 23. q. 98.* valdè probabile est incendiarium Ecclesiæ ipso iure excommunicatione feriri, quod sit verus spoliator & effractor, iuxta Cap. conquesti. de sent. excom. Etli *Nau. c. 27. n. 94.* asserat nullum Canonem ipso facto de incendiario Ecclesiarum censuram exprimere, cui suffragatur *Fill. t. 1. tr. 15. c. 11. n. 53.* Cæterum incendiarius ab Ordinario excommunicatus & denunciatus, seu nominatim seu generatim (id est expresso nomine indigitatus, sed modo autor huius incendii nominetur) quantumvis occultus sit (si nimirum præ odio ignem apposuerit, vel auxilium scienter contulerit) à nullo alio quam à Papa aut eiusdem delegato absolui

absolui potest, de quolibet incendio siue Ecclesiæ siue Villæ, segetum &c. à viro, aut foemina excitato.

IX. Sacrilegi, effringentes Ecclesias.

Cap. Conquesti 22. cit. lib. & tit. de sententia Excommu: Et videtur hæc lata sententia & post Ordinarii denuntiationem Papæ reseruata si utraq; nimirum actio fiat, id est, effractio & spoliatio Ecclesiæ, & materia ablata constituat quantitatem notabilem in Sacrilegio, sic qualibet rapina, furtum graue sub spoliatione comprehenditur: per effractionem qualibet violenta apertio Ecclesiæ, siue confractis seris, muris, siue tecto fiat. Inde qui frangit arcam, in qua res Ecclesiæ reconduntur, aut calicem, vestes sacras discindit ad furtum occultandam, non incidit, quod arca nec sit Ecclesia, nec

D 5

eiusdem

eiusdem pars. Secus de illo, qui Sacristia seras templo contigua, tectū, murū, ianuā effringit, tametsi fores Ecclesie exteriores, aliaq; partes maneāt integra, aut, qui seram clauis furtim ablatā adulterā, aut vi ab edituo extortā, modo abstineat à violētā effractione, aperit. Ecclesie nomine subaudiuntur templa publicè dicata, & consecrata ab Episcopo, Monasteria, hospitalia aliaq; id genus loca pia autoritate eiusdem benedicta, propter religiositatem, iuxta Cap. ad hęc. de Religiosis domibus, qualia non reputantur priuata Oratoria in aedibus, ex cit. Cap. Conquesti. Fill cit.

X. Dantes licentiam Inferendi iniuriam, vel grauamen personis ipsis, aut bonis eorum, aut suorum, quæ sententiam censurę procurarunt, tulerunt, aut obseruantibus, seu accommodantibus sententię nolunt communicare.

Cap.

Cap. Fundamenta, de electione in 6.
lib. 1. tit. 6.

Ne libertas Ecclesiastica in ferendis
Censuris lædatur, etiamsi Reges,
Principes darent licentiam vexan-
di, capiendi &c. Præterea com-
mittentes tale facinus propria au-
toritate, nisi grauamen, aut licen-
tia, re adhuc integrâ reuocetur,
aut ad bonorum damnum intra
8. dies compensetur, alioqui in-
currunt excommunicationem tam
dantes quàm utentes licentia
vexandi in bonis suis, vel suo-
rum Papæ reseruatam. Sin vero
grauamen ipsis personis eiusmodi
sententias ferentibus infligatur,
statim sine mora incurritur ex-
communicatio.

XI Qui sub conditione ab-
soluti ab excommunicatione Pa-
pæ, eam non implent.

Cap. Eos qui desent, excom. in. 6.
lib. 5. tit. 11.

Absoluti.

Absoluti v. g. in periculo vite à iudice veluti extraordinario cum conditione comparendi apud Papā delegatum, Episcopum, Prælatum (valet enim de omni excommunicatione lata, seu iuris seu hominis) & non se sistit aut satisfacit ad præfixum tempus, nisi fortè legitime impediatur, ex vi huius iuris non quidem novam, sed quæ alteri succedat censuram incidit eidem iudici reservatam, ad quem à priori censura absolutio spectabat.

XII Imperatores, Reges, Rectores, Consules, Magistratus sæculares civitatum, imponentes personis Ecclesiasticis vel Ecclesiis exactiones seu tributa, aut evacuantes iurisdictionem Prælatorum Ecclesiasticorum [A] quam habent in suos subditos, si moniti vel semel non desistant. Nec non horum successores, nisi intra mensem

sem

fem suorum prædecessorum excessum purgauerint & fecerint satis Item & ipsi dantes talia tributa [B] absq; licentia Sedis Apostolicæ.

Cap. Non minus. de Immu. Eccles. lib. 3. decret. tit. 49. [A] Exeipe cum Nau. c. 27. n. 115. tributa omnino realia quæ Clerici dare debent propter sua bona, aut realia Extraordinaria, quæ immediatè spectant ad eorum bona, v. g. ad reficiendum pontem, sternendas vias. Non autem onera merè personalia & mixta quæ imponuntur personis & bonis Ecclesiasticis, Bona siquidem donata, legata vel empta à Monasteriis, Ecclesiis, Clericis, si habent perpetuum & inuariabile onus adnexū, transeunt cum onere ad Monasterium. Permittitur tamen citra exactionem potestatis secularis consentiente Episcopo & Clero eiusmodi tributa soluere ad

COM.

communes patriæ utilitates, & necessitates releuandas, ubi laicorum bona non sufficiunt. [B] reuocatur in Clementina. 1. de immun. Eccles. priori contra exigentes in perpetuum valiturâ. Et Cap. Vnico. Extrauag. Communium de Immunitate statuitur, neq; voluntaria ist hæc tributa soluenda esse, nisi consulto Papâ. Similiter excommunicantur omnes seculares domini prohibentes in odium Clericorum ne subditi Ecclesiasticis quæcunq; vendant, aut ab eis emanant, aliaq; officia exhibeant, à molendino v. g. excludant. iuxta Cap. Finale. de Immunitate in 6. lib. 3. tit. 23.

XIII. Domini temporales [A] qui terris suis interdicto suppositis cogunt aliquem [B] diuina [C] officia peragere, siuè coactio fiat in ipsis Clericis, vel eorum consanguineis, aut coniunctis. Aut voce præconis,

præconis, sonitu campanæ conuocantes populum ad audienda diuina officia in tali loco, & hoc præsertim D. si aliquos sententia excommunicationis vel interdicti ligatos euocarint. Prohibentes nè publicè excommunicati, vel Interdicti ab Ecclesia eiiciantur, quàm diù Missarum solemnia peraguntur à Celebrantibus moniti [E] vt exeant. Excommunicatos publicè [F] & Interdictos, qui in ipsis Ecclesiis nominatim à celebrantibus, vt egrediantur moniti remanere præsumpserint, quorum omnium absolutio sedi Apostolicæ reseruatur *Clement. 2. de sentent. Excommu. lib. 5. tit. X.*

[A] etiam Prælati Ecclesiastici, dum modo id mandent tanquam domini temporales. [B] precibus, promissionibus induunt, aut aliquo modo vexant in se, aut suis, per se, vel alios, directè

directè vel indirectè v. g. in bonis,
 in famulatio, modo sit vera coactio
 & inductio. Secus foret si se Sacer-
 dos spontè paratum ad celebratio-
 nem offert. [C] controuertunt au-
 rores apud Sayr. cit. c. 39. n. 43.
 An per diuina officia solum Mis-
 sarum solemnia intelligantur, an
 etiam alia, quæ ab Ecclesia cele-
 brantur officia v. g. horarum Ca-
 nonicarum, supplicationes, con-
 ciones &c. Crediderim ego cum
 Fill. & aliis cit. c. 4. n. 74. so-
 lum hic sermonem esse de Missa,
 nonde aliis officiis [D] Ecclesias in
 locis interdictis & pariter inter-
 dictas, non priuata Oratoria. [E]
 licet etiam præcipiant non inter-
 dictis, vt in loco interdicto sacrum
 faciant, audiant. [F] nomina-
 tim denunciatos, notorios percus-
 sores Clericorum, qui soli hodie
 censentur publicè excommuni-
 cati, vitandi.

Quando

Quando & quomodo Exemptorum
Regularium Ecclesie per se aut
consequenter interdicto supponan-
tur illudq; seruare debeant Reli-
giosi lege apud Rodericum. tr. 2.
qq. Reg. q. 108. & q. 112. Aui-
lamp 6. de effectu cessationis d. 1.
Jacobum Bidermanum th. si. c.
25. de censuris, similiter de Ex-
communicatione & prohibito
Ingressu Ecclesie sepelientium
in loco sacro Interdicto in casibus
non permisis, aut interdictos no-
minatim vel excommunicatos pu-
blicos peccatores v. g. usurarios,
concupinarios, in duello mortuos
(citra necessariam defensionem)
vel manifestâ inobedientiâ Nau-
cit. n. 137. ex Clement. 1. de se-
pulturis, à qua nemo absolui potest,
nisi satisfactione præstitâ, non ta-
men est excommunicatio Papæ re-
seruata Coning: cit. dub. 4. Interdi-
ctum est censura Ecclesiastica quâ
diuina

diuina officia, administratio aliquorum Sacramentorum, & Ecclesiastica sepultura, prohibentur, quatenus illa rerum spiritualium quandam participationem habent, v. g. decantatio Horarum Canonicarum, Collectarum, benedictiones aquae piacularis, salis, Abbatibus, Virginis, sponsorum, Baptismatis fontis aspersio sollemnis, omniumque ordinum cum solemnitate exercitium. Et triplex est unum locale, per quod locus interdicitur, ne in eo diuina officia v. g. celebratio, aut auditio sacri peragantur: Alterum Personale, sic dictum quod ipsas personas afficiat interdicens participationem talium officiorum in quocunque loco. Tertium Mixtum ut quando Populus cum ciuitate interdicitur: Ea propter locale interdictum non includit Personale: & contra v. g. si aliqua ciuitas interdiceretur, & non

& non incolæ, licitè possent, iis
 exceptis qui, vel causam, aut
 auxilium, favorem, consilium ad
 Interdictū dederunt, in Monasterio
 Vicino facere & audire sacrum:
 & contra quādo soli Ciues interdi-
 cuntur, possunt, vel Religiosi, vel Cle-
 rici exteri diuinis officiis vacare;
 ex dispositione iuris Cāonici possunt
 Clerici in Monasteriis, & Ecclesiis
 durante Interdicto solum Gene-
 rali; si omnes Ecclesiæ in aliquo
 comitatu Interdicuntur, non au-
 tem particulari quotidie celebra-
 re & diuina officia, sicut prius,
 persolvere. Ianuis clausis, inter-
 dictis atq; excommunicatis exclu-
 sis, non pulsatis campanis (etiam
 tintinnabulū ad elevationem Ho-
 stie tacere debet) quanquam ad
 salutationem Angelicam mane &
 noctu, & die Veneris, ad Memori-
 am dominicæ Passionis & id genus
 preces publicas & ab Ecclesia non
 iniunctas.

iniunctas in aliqua ciuitate. oppidi
 consuevas pulsus Ordinarius dari
 queat. Præterea licet apertis ia-
 nuis. pulsus dato ad conuocationem
 populi elatâ voce diuina officia
 perficere etiam præsentibus Inter-
 dictis (Excommunicatis verò pror-
 sus exclusis, Natalis Domini, Pen-
 tecostes, Pascatis (ali diem unicum
 à primis Vesperis usq. ad Completo-
 riū inclusiuè alterius diei, alii eti-
 am sequentes Pascatis ferias intel-
 legi volunt) Assumptionis Glo-
 riosa Virginis, & integrâ SS.
 Corporis Christi octaua. Item in ge-
 nerali, non particulari Interdicto
 licitè & validè matrimoniū con-
 trahitur sine sollemni benedictio-
 ne siue ab homine, siue Iure pro-
 lato. In particulari (scilicet ubi
 hæc Ecclesia SS. Apostolorum Petri
 & Pauli, siue aliquod distinctum
 sacellum interdicitur) licitè &
 solemniter conferri potest Baptis-
 mus,

nus, Confirmatio: Item Pœnitentia sacramentum tam in, quam extra articulum, & propabile vite periculum, vel ut ius loquitur tam sanis quam infirmis: Exclufis iis dumtaxat, qui sunt excommunicati, aut quorum culpa dolo, vel fraude, Consilio, auxilio favore lata est sententia interdicti, nisi super delicto, quoad possunt, prius satisfecerint, vel huiusmodi cautionem præstare iurauerint, quod quum poterint, satisficient. Item Communio per modum viatici in articulo vel periculo mortis, quæ de causa salubriter statutum est, ut sacerdos in loco etiam specialiter interdicto semel in hebdomade facere possit sacrum, ut Viaticum Eucharisticum in promptu habeatur. Item cum consueto clangore tintinnabuli lumine solemni ter ad agrotos deferatur.

Vide

Vide Cap. Alma Mater in 6. lib. 5.
tit. 11. de sentent. Excommu. &
Cap. Quoniam ibidem.

Vbi præter Baptismi & Confirma-
tionis Collationem etiam Chrisma-
tis confectio die Cœnæ Domini con-
ceditur. Itē duo vel tres, aut plures
pensum horarū possunt in Ecclesia
particulariter interdicti solvere si-
ne animo officianti, verum seū la-
icus, seū Clericus, quicumq; est in-
terdictus siue speciali, siue gene-
rali, cuius causa vel in se vel cum
sua communitate existit, peccat
mortaliter si violet interdictum
siue celebrando, siue audiendo di-
uina officia nisi ex negligentia,
aut leuitate materia excusetur:
prætereà Clericus interdictus vel
in loco interdicto suum ordinem
exerceñs v. g. Diaconus cantans
cum stolâ Euangelium contrahit
irregularitatem, redditurque in-
habilis ad actiuam, & passi-
uam

uam uocem, ita ut non ipse ad dignitatem v. g. decanatum, Ecclesiasticam valeat eligi, nec alium eligere: Religiosus insuper excommunicationem Clementinae Ie. incidit, quæ mandat ut seruetur, Interdictum etiam ab exemptis si videant seruari in Ecclesia Cathedrali, nisi sola aliqua in specie interdiceretur, non autem totius Episcopatus Ecclesie, & cum his populis.

Ie. lib. 3. tit. VII. de sepulturis.

XIV. Exenterantes mortuos propter conseruationem, aut frustratum seu membratim concidentes, in aquis coquentes, ut ossa carnis nudata deferant, & sepe- liant in alio loco, aut id ipsum mandantes, quorum absolutio Papæ reseruat.

Extrauag. Comm: Bonifacii 8. Detestanda, de sepulturis lib. 3. tit. 6,

Si

Si nimirum fidelis moriatur in terris Catholicorum, sin apud infideles, aut locum penitus haeresi infectum, ubi Catholicorum exercitium exulat, ut nulla spes foret sepultura Christiana seu Catholica, etiam si postea cadauer membratim secetur &c. Non est locus censura, aut si ossa dilacerata, nudata, propter incommoditatem integri cadaueris (v. g. opportunius auerendum) pie ad fidelium terras traducuntur; sub finem textus in cadauer defuncti quoq; censura deriuatur, ut nequeat humani secundum morem Ecclesiae Catholicae effectu concisionis securo &c. Quod praesumatur moriturus huic immanitati ansam, vel consensum praebuisse, scire enim potuit suo cadaueri haec obuentura, si petiit in patriam deferendum. Enimvero credibile est quod truncatum & dilaceratum corpus non debeat priuari sepulturâ nisi

nisi per sententiam iudicis inno-
tescat illum in peccato mortali de-
cessisse, & ante mortem deman-
dasse translationem (Scienter)
corporis, iure prohibitam.

Quod si exenteratio fieret honoris er-
gò, v g. in corpore Regis, Principis,
Comitis, nè fateat aut propter A-
natomiam, quin etiam propter
Superstitionem, indignationem, o-
dium non incurreretur Canonis
censura, qui solum exenteratio-
nem prohibet, nè aliò transfera-
tur, sub specie sepulturae conse-
quenda.

XV. Simoniaci omnes qua-
cunque dignitate præditi quâ Ec-
clesiasticâ, quâ politicâ: qui quo-
modolibet dando, vel recipiendo
simoniam [A] committunt, aut
sunt mediatores, vt ipsa fiat in Or-
dine, vel beneficio, Et à solo Papa
possunt absolui Præterea per Si-
moniam ad Ordines promoti, ab

E eo-

eorum vsu suspenduntur, dein Electiones [B] labe simoniacâ infectæ declarantur irritæ, & nullum fructuum perceptorum ius acquiritur.

Extravag. Com. Pauli. 2. Cum detestabile de Simonia lib 5 tit. 1.

[A] *Simonia* (à Simone Mago donator Spiritus S. faciente venalia, denominata) est studiosa voluntas, emendi vel vendendi, precio temporali aliquid spirituale, vel adnexum spirituali. Sic Episcopus Simoniâ committit, cum pecuniam aut aliud pretio æstimabile pro Ordinum collatione, templi cōsecratione exigat. Præterea examinatores, si ex intuitu pretii temporalis aliquem adprobant. Notarius Ordinandorū, quando habet à publico iustum salarium. Enimvero potest (sicuti ceteri pro expensis in itinere factis.) pro charta, aliisq; ad scriptionē, sigillationē necessariis modera-

tum

tum pretiū postulare, quod nemo de suo cogatur inuitus beneficiū facere. Vide Petr. Einsfeld de Simonia, fol 89 Fill. tr. 45. de vitio Simonia. c. 3. & 4. [B] Intellige electiones, postulationes, confirmationes, & quasuis Ecclesiarū provisiones, Monasteriorū, dignitatū, personatum & officiorū, Officia Abbatis, Decāi, Prioris, Subprioris, Guardiani, & alia huiusmodi regularia, pastoralia officia seu praelationes in quibus, tam dātes, quā recipientes mediatores excommunicantur. Et deniq̄ oportet Simoniā esse realē, quæ ipsa rei traditione perficitur, & consumatur, ut non sufficiat mentalis aut cōventionalis, de quib. Laym. l. 4. tr. 10. c. 8. § 6 n. 67. Similē excommunicationē Pius V. in Bulla Intollerabilis. Contra reos de crimine Simoniae cōfidentialis in beneficiis promulgauit, v. g. si beneficiū ab aliquo, ideò mihi resignetur, aut cō-

feratur, ut postea resignantis affini restituam, aut pensionem aliquam, vel ex fructibus partem dem. Vide cit. S. S. & Nau. c. 23. n. 109.

XVI. Tradentes sepulturæ Ecclesiasticæ corpora hæreticorū, credentium, receptatorum, defensorum vel eorum fautorum, nec absolui debent, nisi propriis manibus extumulent sepultos.

l. 5. Decret. in 6. tit. 2. de Hæreticis. Cap. Quicumque Hæreticos.

Violatur enim locus Sacer si quis excommunicatus in Ecclesia vel Camæterio scienter sepeliatur.

Ex Cap. Consulvisti. de Consecratione Ecclesiæ lib. 3. decret. tit. 40.

Quod tamen post Concil. Constantiensis indulgentiam, solum intelligitur de nominatim excōmunicatis, aut notoriis

toriiis percussoribus Clericorum, nisi simul essent infideles, à quorum communione non quidem propter titulum excommunicationis, sed infidelitatis esset abstinendum.

Hinc collige in Germania per Hereticorum sepulturas nec templa, nec cœmeteria pollui, nisi fortè sint denunciati aut nominatim excommunicati, notorii percussores Clericorum. Quamuis Ordinarii locorum, & Parochi laudabiliter hoc genus hominum iuxta veterum Canonum decreta, & rigorem vbiunque commodè queunt, à locis consecratis excludunt, *Tan. t. 4. di. 5. q. 10. dub. 2. n. 30.* Notorius Percussor Clerici ille censetur, adeoque vitandus qui vel Notorietate iuris vel Notorietate facti ita notus est, vt nulla tergiuersatione celari factum propter euidenciam queat, neque ali-

quo Iuris suffragio, v. g. allegatione vim vi repulisse, conditionem vel personam Clerici ignorasse, Habitū Clericali illum caruisse, excusari. Atque percussio fiat coram tot oculatis testibus, vt communitatis, vbi saltem decem sunt, maiori parti innotescat.

Caput

Caput IV.

De Casibus reservatis &
non reservatis Summo
Pontifici aduersus
Religiosos.

Synopsis.

- I. Auditio legum & medicina.
- II. Temera habitus dimissio
- III. Professio sine licentia ad studia.
- IV. Neglectus Interdicti.
- V. Coactio Mulierum ad Religionem.
- VI. Matrimonium à Professo contractum.
- VII. Detentio Armorum.
- VIII. Administratio aliquorum Sa-
cramentorum.
- IX. Munuscula pro ingressu Religionis.
- X. Exceptio propter tenues Reditus.
- XI. Exceptio Monialium.
- XII. Exceptio propter studia.
- XIII. Transitus ad aliam Religionem.

E 4

Clau-

ut

atio-
nem
asse,
isse,
t co-
om-
m

- XIV. Clausura.
 XV. Revocatio Privilegiorum.
 XVI. Prætextus Privilegiorum.
 XVII. Explicatio constitutionis Pii V.
 XVIII. Explicatio aliarum constitutionum.
 XIX. Questio de clausurâ circa Abbates.
 XX. Opinio de prætextu Privilegiorum.
 XXI. Decisio.

I Incidunt Casum reservatum cum excommunicatione, nō tamē reservata Religiosi de Claustro ad audiendas leges, [A] vel Physicam egressi, si intra duos menses ad claustrum non reuertantur.

Cap. Non magnoperè ne Clerici vel Monachi secularibus negotiis se immisceant, lib. 3. decret. tit. 50.

Intellige non tantum Religiosos aut Presbyteros quoscunq̄, sed alios etiam

iam Clericos in dignitate vel personatu existentes, qui de suis Monasteriis aut residentiis abeunt, & per duos menses leges, seu Ius Civile, vel Medicinam audiunt iuxta Cap. super specula ibidem & Cap. 1. statutum in 6. l. 3. tit. 14.

II. Religiosi Professi habitum suæ Religionis temerè dimittentes.

Cap. vt periculosa. li. 3. in 6. tit. 24. Ne Clerici vel Monachi secularibus negotiis se immisceant.

Neque hæc excommunicatio Papæ reservatur. Excipe eos qui ad breue tempus suum exiunt aut alium assumunt vel ex rationabili causa, v. g. ad euitandum vitæ periculum (in transitu ciuitatis Hæreticorum) aut grauem iniuriam, propter lotionem in balneis, licitam ac honestam piscationem, aut aliàs sine peccato mortali dimittunt, iuxta Cap. vt periculosa cit. in 6.

E 5

Nec

Nec temerè dimisisse habitum ceteretur, qui se habitu suo exuit, ut facilius indormiat, aut quia suus, madidus est. v. g. Religiosus in alterius Ordinis Cœnobio diuersum à suo habitum induit, donec siccetur, vel ludat, etiamsi peccet contra statuta regularia, vel ut liberior peccare queat, modò statim resumat: Verùm quando mutat suæ Religionis habitum in alium ad se occultandum, (v. g. Apostata alicuius Religionis assumit alterius Religionis habitum nè agnoscat.) aut alio modo incedendum, sine rationabili causa, & cum contemptu Regulæ, atq; nullam sui habitus partem, ex qua distinctio Religionis capi poteret, retinet, secus est si talem partem retinet ex qua, ut talis Religionis Religiosus agnoscat: uti est scapulare vel Caputium &c.

III. Re-

III. Religiosi sine licentia suorum Prælatorum Claustro ad studia Iure non prohibita egressi.

Cit. Cap. ut periculosa.

Sermo est de iis, qui ita Claustro egrediuntur studiis operam nauaturi, ut longiusculè emanent extra Claustum, ad hoc enim requiritur Prælati licentia, *cit. Cap. Sayr. c. 33. à num. 1.* neque iste casus habet adnexam excommunicationem reseruatam.

IV. Religiosi tum exempti tum non exempti Interdictum nõ seruantes, vel cessationem à Diuinis, si illud seruetur ab Ecclesia Cathedrali, Matrice, vel Parochiali Oppidi.

Clement. l. 5. tit. 10 de sent. excom. Cap. Ex frequentibus.

Debet verò Interdictum esse & Generale & locale, & impositum à Papa vel eius Delegato, vel iure communi, vel ab Ordinario.

nario loci aut eiusdem Vicario ex speciali mandato, atque si seruetur etiam à Matrice Ecclesia seu Parochiali vbi Baptismus solet conferri. v. g. quando Parochus seruat, seruare etiam Sacellanus debet, quando Sacellum Parochiæ, tanquam Matri adhærescit. Imò addit *Nau. c. 27. num. 147.* Censuras & interdicta tam à Papa quàm Ordinario manantia teneri Religiosos (nisi Priuilegia aliud permittant) mandante Episcopo in suis Ecclesiis seruare & promulgare, *vide Concil. Trid. Sess. 25. c. 12. de Regularibus.* Non est reseruata excommunicatio. *plura infra p. 2.*

V. Cogentes aliquam Virginem, viduam, aut quamcunque mulierem inuitam, præterquam in Casibus à iure [A] expressis ad suscipiendum habitum Religiosum vel emittendam Professionem. Quique consilium, auxilium,

um, fauorem dederint, deinde im-
pedientes prædictarum volunta-
tem voti emittendi, vel veli acci-
piendi, sine iusta causa:

[A] *Cap. 11. Impudicas Cap. 15. Per-
uenit ad nos. Cap. 18. Si Custos.
Cap. 28 caus. 7 q. 1.
Conc. Trident. Sess. 25. c. 18. de re-
form.*

**VI. Professi matrimonium
contrahentes:**

*Clement. unica l. 4. tit. de Con-
sang. & Affinitate. ubi Clemens
5. ait*

Religiosos & Moniales ac Cle-
ricos in Maioribus Ordinibus cõ-
stitutos matrimonia contrahen-
tes, excommunicationis senten-
tiâ ipso facto subiacere; quæ itidẽ
Papæ non reservatur. Et indubi-
tatum est Religiosum tria vota e-
mittentem non posse contrahere
matrimonium, & id quod de fa-
cto cõtraxit, prorsus esse nullum,
atq;

arque adeò potens est impedimē-
tum Religionis & Voti solemni-
ter emissi, quod nedum impedit
cōtrahendum matrimonium, sed
defacto quoque contractum diri-
mit siue alter coniugum sciuerit
Votum tale siue ignorauerit, i-
gnorantia enim continuandi ma-
li, & retinendi causa non esse de-
bet *Vide Wamesium. t. 2. Consil. 33. n.*
15 & 8.

VII. Tenentes arma intra
Clastrum seu septa Monasterii si-
ne licentia Prælati.

*Clement l. 3. tit. 10 de statu Mo-
nachorum & Clericorum Regula-
rium. Cap. 1. ne in agro.*

Ligat tantum Monachos Ni-
gros non Canonicos Regulares,
vti patet ex textu & tradita mo-
rum doctrina, ibidem ad cauē-
dam rixarum occasionem. Non
tamen est reseruata excommuni-
catio Papæ.

VIII. Res-

VIII. Religiosi non Parochi extra necessitatem aut mortis periculum sine licentia Parochi aut Superioris præsumentes eorum subditis Eucharistiam, Extremam Vnctionem ministrare [A] vel Matrimonio assistere [B] aut sine facultate absolventes ab excommunicatione Iuris vel aliis sententiis.

Clement I Religiosi. l. 5. tit. 7. de privilegiis cum excommunicatione Papa reservata

[A] Non oportet necessitatem esse extremam, sed gravem, v. g. hominē versari in probabili vita periculo, aut in absentia Parochi, aut si nollet aut non posset Parochus; aliās incumbit propriis Pastoribus curare oves, præsertim in articulo mortis, quod idem dicendum de Baptismatis, extrema Vnctionis collatione atq; matrimonii solemnizatione, Sacerdotali nimirum bene-

bene-

benedictione aut assistentia, & Eucharistia ministracione. Siquidem horum Sacramentorum administratio adnexam habet iurisdictionem ordinariam vel delegatam Pastoris aut Ordinarii, adeoque per se competit Pastoribus, nec licite ab alio alienum officium in re gravi propria autoritate usurpatur. Intellige solum de subditis Parochorum: alia ratio est de peregrinantibus, v. g. ad Montem Bussanum, ubi Diva Virgo Illustris colitur, ibi enim adprobato quoscunque etiam subditos extra Paschale aut requisitum tempus, confitentes absolvere licet uti praxis testatur. Praeterea de fide certum est, posse sum. Pontificem Religiosis independentem liberam horum Sacramentorum administracionem concedere, imo oculari constat experientia multas Religiones hodieque non tantum respectu parochiarum

ciarum, sed absolute omnibus & singulis Christifidelibus, quocumque anni tempore (praterquam in festo Paschatis & articulo mortis) Eucharistiam præbere eorundem fidelium & Ecclesiarum Rectorum licentiâ minimè requisitâ, sine tamen præiudicio alicuius. v. g. Rectoris, habentis in Communicantes iurisdictionem, nè sic Superiorum autoritas diminuatur, aut si communicare prohiberentur propter delictum & penam, & rigor disciplinae Ordinariorum Rectorum floccifiat, & statutis diebus suas oblationes faciant, & id genus alia, quæ iuri Parochi inseruiunt. Secus tamen foret, si fideles iniquè impedirentur ab accessu Monasterii, v. g. Marchtallensis Dominicis quatuor diebus Aduentus Domini ad lucrandas Indulgentias, quas S. D. N. Urbanus VIII. omnibus & singulis confitentibus & communi-

muni-

municantibus concessit plenarias, aut à Confessione & Communionem sepius in Anno piissime iteranda absterrerent, esset enim iniustum impedimentum, & quàm plurimum Sum Pontificum privilegium contrarium. Et in hisce loci consuetudo valet. Suaderem tamen ego tanquam longè tutius & alienos subditos & peregrinos pro Communionem Paschali ad proprios Pastores remittere, nisi constaret de consensu vel expresso vel interpretativo, quia v. g. sciens anno præterito non contradixit, qui à consuetudine locorum potissimum est desumendus.

[B] Quidam dubitant, an Religiosus faciens Sacerdotalem benedictionem, aut assistentiam præbens in sponsalibus incidat in huius Clementinae excommunicationem, quod Concil. Trident. Sess. 24. c. 1. de refor. eos qui sine Parochi licentiâ spon-
sos.

sos matrimonio iungunt (siue sint
Regulares siue seculares) aut be-
nedicere audent, pro iure (id est,
vti Declaratio R. R. Cardinalium
notat §. 16 sublatâ pœnâ excom-
municationis, de qua in Clement.
1. de privilegiis) tamdiu suspen-
sos manere, aut quamdiu ab Or-
dinario eius Parochi, qui matri-
monio interesse debebat, seu à qua
benedictio suscipienda erat, absol-
uatur.

IX. Omnes singulares perso-
næ, quæ dant vel accipiunt aliquid
temporale pro ingressu Religio-
nis: Conuentus verò vel Capitu-
lum suspensionis sententiam ipso
facto incurrit.

L. 5. Extrauag. Communium. tit. 1. de
Simonia. c. 1. Sanè nè in vinea.
Vtriusq; vinculi absolutio Papæ
reseruatur.

Etiamsi res ad vsum Ecclesia-
sticum directè vel indirectè exti-
gatur,

gatur, scilicet per modum pacti aut
Cōventionis, v. g. admittetur pu-
er. Si ornatus sericus, calix, à Pa-
rentibus dono dabitur, Mille flo-
reni, & sic tam paciscens quàm
dantes excommunicantur, sin ve-
rò sit Capitulum vel Congregatio
suspenditur, precio scilicet pacti
oblato. Et longè probabilius est
maiori que autoritate nititur Si-
moniam committi, saltem de iure
Ecclesiastico, quando certus pecu-
niæ numerus pro sustèratione in-
gredientis petatur, aut accipiatur
à Monasterio opulento, cum enim
ius sustentationis sit connexum
ipfi statui, ideòque debitum (Mo-
nasterium ex lege iustitiæ tenetur
singulos alere, singulis que ius ad
congruam sustentationem & ali-
menta cætera que necessaria, v. g.
Medicinas, vsum Balneorum, iu-
xta D. Augustini Regulam & Me-
dici consilium habent, cum singuli
sint

sint
loru
libe
ven
iam
cum
Et a
aut
cor
si p
loc
& l
per
per
au

nu
ste
qu
pe
tic
ce
m
tu

sint pars Communitatis, quæ illorum bonorum Dominium vel liberum usum retinet) qui istud vendere præsumit, præsumitur etiam velle vendere ipsum statum. cum Canon absolute prohibeat Et aliquid exigere ab ingredientibus aut pactum fieri, pœnamque excommunicationis & suspensionis, si pastus, prandia, cœnæ, pecuniæ, localia petantur, etiam res sacræ & sacro vsui dicendę, videtur semper vitium simoniæ & auaritię sapere, aliquid pro ingressu exigere aut pacisci.

X. Excipe Monasterium tenuè exacto vel absolute in sustentationem ingredientis aliquid exigens, pecunia etenim, v. g. petita est veluti necessaria conditio, nè alii Religiosi ob huius receptionem, molestiam aut detrimentum patiantur inuictu, vestitu, aliisque necessariis, cum hoc

fa-

subiciat

facile possit per diuitis ingressum auerti.

Ita Communiter Theologi de numero suscipiendorum ad Monasteria, vide Concil. Trid. sess. 25. c. 2. de reform. & S. Ord. Prem. Canonico-rum statuta dist. 1. c. 15.

XI Excipe Monialium Cœnobia pro receptione pecunias exigentia aut paciscentia de dote, aut commodo victu. Quamuis Concil. Trident. sub anathemate (non ipso facto aut Papæ reserua-to) prohibeat, nè ante Professionem, excepto victu & vestitu Nouitiæ (vel Nouitii) tempore probationis durante quocunque præ-textu à parentibus, propinquis, tutoribus ex bonis puellæ vel Nouitii, parentum, Consanguineorum aliquid tribuatur, licet verò in ipsa Professione aliquid adtribuere Monasterio, pro puellæ sustentatione (Nouitii) pro pompa, vesti-

vestitione, conuiuio. [A] Præterea
 Monasterium opulētum à Cano-
 ne excipē, quando eo pacto pau-
 perem iuuenem in studiis Acade-
 micis alit, vt iis absolutis vel sine
 refusione expensarum Monasteri-
 um ingrediatur, aut si nolit profi-
 teri, compenset. Conducit etiam
 munusculis allicere aut beneficiis,
 seposito tamen scandalo, nè vide-
 atur munerum precio conuinci
 aut inuitus trahi.

[A] *sess 25 c. 16.*

Adde Illustrissimorum Car-
 dinalium declarationem. Per
 Decreta Capituli Prouincialis in
 Inclyto Cœnobio Roth Præside
 R^{mo}. Ioachimo S. Ordinis Præ-
 monstratensis in Sueuica Circaria
 pro tempore Vicario de An. 1618.
 ad euitandā, non tam labē, quàm
 suspiciōnē Simoniaë parentes, nil
 quicquam pro vestitione dare
 coguntur, sed omnia Cœnobium
 subministrat.

XI. Re-

XI. Religiosi ex Ordine Mendicantium transeuntes sine speciali facultate Papæ ad alium Ordinem Monasticum, excepto Carthusiano: aut qui tales recipiunt.

Cap. Viam ambitiose cupiditatis. Extravag. Com. l. 3 tit. 8. de Regularibus & transeuntibus ad Religionem.

Ex qua patet damnari ambitiosum transitum de Religione ad aliam, & solos Mendicantes ex parte transitus constringit, ex parte autem receptionis quemcunque Ordinem Monasticum, præter Carthusiensem, vt tam receptus quam recipientes sine speciali Papæ licentia sint excommunicati, & à solo Papa absoluendi, atque oportet nominare Religiosum, qui vult transire cum Religione.

Putant aliqui apostatam ex Ordine Mendicantium ipso facto excommunicari, alii æquè probabili-

biliter negant, nisi habitum depo-
nat. Societatis Iesu Generalis ex
priuilegio à Gregorio XIII. con-
cesso potest licentiam dare, vt
iusdem socius vel eiectus, vel
sponte recedens ad Ordinem non
Mendicantium queat transire. Si
quis verò è Societate apostataue-
rit, ipso facto excommunicatur,
nec potest absolui quàm à Sum-
mo Pontifice, vel Generali. In
Ordine Canonorum Præmon-
stratensium sub excommunica-
tione ipso facto incurrendâ pro-
hibetur Abbatibus, nè alterius Ec-
clesiæ Canonicum vel Conuer-
sum, tam nostræ quàm alius Reli-
gionis Professum recipiant quod
idem de transeunte, sed postmo-
dum pœnitente, & rogante, vt de-
nuò admittatur, statuitur, nè scili-
cet Præmonstratensis sine licentia
Generalis aut Capituli suscipia-
tur, etsi cum facultate ad alium

F

Ordi-

Ordinem transferit. *Vide statuta, dist. 4. c. 17.* Mendicantes & quasi principaliter & à sua origine sic nuncupati, iuxta Constitutionem Pii V. numerantur quatuor, Ordo Prædicatorum S. Dominici, S. Francisci, Eremitarum D. Augustini, & Carmelitarum, quibus ex eadem Constitutione adnumerantur Ordines Seruorum B. Mariæ, S. Francisci de Paula; S. Hieronymi, Iesuatorum atque Societas IESV. *Erasmus à Chockier. p. 1. q. 17. Roderic. t. 1. q. 2. a. 1.*

XII. Excommunicantur tam foeminæ quàm viri (quacunque dignitate fulgentes) Monasterium Monialium ingredientes, vel eosdem admittentes sine peculiari priuilegio Papæ aut Speciali licentia Episcopi in scripto obtentâ, quàm non nisi in casu necessitatis dari decet. Item & ipsi Episcopi

scopiaut Prælati Monasteriorum, Visitatores, Vicarii, Confessarii, si extra casum necessitatis ingrediuntur. Atque pro prima vice ab ingressu Ecclesiæ interdicuntur: pro secundâ à munere Pontificali & à Diuinis suspensi manent, donec absoluantur, & demum ipso facto excommunicantur.

Ex Constitutionibus Gregorii XIII Vbi Gratia. & Pii V. Regularium.

XIII. In Constitutione Gregorii XIII reuocantur omnia priuilegia quibusvis fœminis concessa ingrediendi Monasteria & Monialium & Virorum, Item priuilegia viris concessa ingrediendi Monasteria Monialium, eisque strictim inhibetur nè ipso prætextu loca Regularium intrare præsumant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ &

Papæ Reservatæ, quæ etiam imponitur Abbatibus, Abbatissis, Conuentibus, aliisque Superioribus & personis vtriusque sexus Monasteriorum quocunque nomine vocentur, Item dignitatum, officiorum, beneficiorum priuationem, atque inhabilitatem ad illa & alia, si in Claustra Regularium quamcumque foeminam deducunt aut deduci permittunt, incurrunt.

XIV. Sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibetur omnibus Ecclesiasticis, sæcularibus & Regularibus quorumcunque Ordinum etiam Mendicantium, nè prætextu licentiæ ab Episcopis aut Superioribus obtentæ (quàm licet in necessitate concedere medico, fabris, chirurgo, Confessario ad Sacramenta infirmis præbenda.) Monialium loca extra necessitatem intrent, imò
hanc

hanc ipsam pœnam incurrunt
Moniales, si eosdem admit-
tant.

Concil Trid Sess 25. c. 5. de Regul.

Roder t. 1. q. 47. d. 4. & seqq.

XV. In Constitutione Pii V.
abrogantur priuilegia mulieri-
bus concessa ingrediendi viro-
rum Monasteria, sub excommu-
nicatione latæ sententiæ & Papæ
reseruata. Item Regulares ad-
mittentes priuationem Officio-
rum in perpetuum incurrunt, cum
suspensione à Diuinis, adeoque
mulieribus aditus ad Claustra
Regularium penitus sublatis pri-
uilegiis, etiam per Imperatores,
Reges, Principes obtentis inter-
cluditur, tum vt Religiosorum
quieti, tum vt puritati consulatur,
etiam si sint Ducissæ, Marchionif-
sæ, Comitissæ, Fundatrices. Ita
Bullæ tenor.

XVI, Obseruandum tamen
F 3 est.

est. In Bulla Pii V. non fieri mentionem Imperatricis, Reginarum aut earum filiarum, nec puerorum aut puellarum vsu rationis carentium, quinimò si Imperatrix aut Regina perlustraret (nisi fortè peculiaria statuta his quoque aditum denegent) Regularium Claustra licitè ancillantem comitatum assumeret. H. Ex Nicolao III. & Gregorio IX. per Monasterium non intelligi Ecclesiam, cratem, collocutorium, sed tantum domum, officinam, claustra seu habitacula interiora, in quibus tanquam in clausura Moniales & Regulares degunt. In statutis Ord. Præmonstrat. *distinct. 5. c. 12.* loca mulieribus interdita recensentur, Dormitorium, Bibliotheca, Ambitus, Capitulum, Refectorium, hortus Conuentualis (interior) aliaque loca ad que omni tempore Religiosis

giosis est liber accessus, non autem grangiae aut hospitia, quae ruri aut extra Claustrum ambitum Religiosi inhabitant. III. Pium V. viuae vocis oraculo declarasse, quod noluerit mulieribus aditum praecclusum ad Claustra cum aliis fidelibus, si in eis Missarum solemnia aliaque Diuina officia peraguntur, aut Supplicationes instituuntur, sepeliuntur Fratrum, v. g. in ambitu aut aliorum fidelium funera, aut quauis de causa tantus populi concursus fieret, vt commode ingredi aut egredi per principalem portam nequeat, dummodò cum aliis saecularibus feminae recto tramite ad portam, qua de Monasterio exitur, properent.

XVII. An poena excommunicationis huius etiam aliis praeter Abbates, Abbatissas &

Superiores, priuatis Monialibus ac Regularibus in Regularium Claustra personas vetitas admit- tentibus, imponatur, controuer- titur, sed Resp. 1. [A] probabiliter excommunicationem. in Supe- riores duntaxat non subditos fer- ri, cum tales nulla refulgeant di- gnitate, & à dicta pœna, id est pri- uatione Officiorum sint imunes & incapaces, de quibus videtur lo- qui Pontifex. Resp. 2. [B] non tantum Superioribus vtriusque sexus, sed singulis insuper Regu- laribus censuram imponi, si ad- mittant personas prohibitas ad loca Regularia ob pretextum Pri- uilegiorum inuitent, directè vel indirectè ad talem ingressum coo- perantes,

[A] *Rod. t. 1. q. 48. a 1 & 2.*

[B] *Suar. t. 5. de Censuris. d. 22.*

f. 6. num. 14. Azor. tit. 1. l. 13.

q. 3. c. 8. Scott. cit. theor. 336.

qui

qui consulit tanquam in re gra-
uissima posteriorem sententiam,
utpotè tutiorem esse amplecten-
dam.

XVIII Sentiunt nonnulli ex-
communicationem à Pio V. &
Gregorio XIII. impositam etiam
iis esse fœminis, quæ absque præ-
textu facultatum seu indultorum
quorumcunque viroꝝ Mona-
stera intrant, adeò que omnem in-
gressum absque licentia (seposita
ignorantia, incogitantia & simpli-
citate) post notitiam huius con-
stitutionis sub excommunicatio-
ne latę sententię esse interdictum.
Ratio videtur quod magis pecca-
re censeantur fœminæ quæ sine
prætextu litterarum ingrediun-
tur, quàm quæ ex præsentia licen-
tia. Præterea nec esset perfectè
quàm intendit Pontifex, quieti &
puritati prospectum. Denique
frustranea esset Cõstitutio Ponti-

F 5 ficia,

ficia, quòd talis priuilegiorum
prætextus rarissimè ab aliqua præ-
tendatur.

Apud Scortiam Theorem 235.

XIX. Nihilominus probabi-
lis est sententia solū loqui Pontifi-
ces de ingressu ob prætextum
priuilegiorum Pontificiorum pe-
tito & obtento, ideòque non om-
nis ingressus, ad loca Regularium
mulieribus sub dicta excommu-
nicatione aut peccato mortali in-
terdicitur. Ratio est, quod non vi-
deatur verisimile Põtifces inten-
disse nouo iure huiusmodi fœmi-
nis ingressum inhibere, sed tan-
tum consulere quieti, quæ tum à
Sanctimonialibus, tum Ducissis,
Marchionissis, Comitissis ob præ-
tensa priuilegia fuerat quando-
que cum magna Religiosorū mo-
lestia interrupta, quibus abroga-
tis, superq; satis quieti ac puritati
prospiciebatur.

Sayr.

Sayr. l. 3. c. 3. n. 1. Swar, cit. f. 6. n. 11.
Laym. l. 4. tr. 5. c. 12. cum aliis. Imò benè
docet Swar. cit. n. 4. Neq; in iure com-
muni Pontificio, neq; in aliis Pon-
tificū decretis reperiri Canonē qui
ingressum mulierū in virorū clau-
stra sub mortali vetet, exclusis pra-
ui finis, scandali, violentiæ, iniurię
circumstantiis, Roder. t. 1. q. 48. a. 2. cū
semper seuerius fuerit prohibitus
virorum ad Monasteria Monialiū,
quàm Monialium in virorū Clau-
stra ingressus. Nec debet pœnalis
lex ad casū nō expressum extendi.
Et fanè Constitutio Pii V. in Ger-
mania videtur non fuisse vsu rece-
pta. Neq; enim in omnia Monia-
liū Claustra fuit introducta clau-
sura, neq; omninò, vbi clausura vi-
get, seruetur, quod vtriusq; sexus
Illustribus Comitibus, ac Genero-
sis personis accessus pateat, atq; le-
uiter de causa mulieres sæculares, &
Religiøsæ aliorum Ordinum ad
Clau-

Clau-

Claustales cellas admittuntur. Statuta Canonorum Præm. cuiuscunque foeminae (fortassis conformiter iuri) etiam Fundatricis ingressum ab olentia poenæ duntaxat, non culpæ aliâs meminerunt, qua dicuntur tam Canonici, quam Conuersi plectendi, quorum incuria, aut iussu mulieres ingrediuntur Collegia pro qualitate delicti, & scandali. Arque hæc Constitutio videtur intelligenda esse de ingressu sub prætextu priuilegiorum postulato, & concesso.

Collige, nullo iure (extra speciales Religionis alicuius leges) fuisse ancillarum ministerium apud Regulares extra Claustrum residentes prohibitum, si nimirum foeminae sunt honestæ, aut sanguine iunctæ, minimeque suspectæ, ut taceam de matris, sororis, neptis præsentia vel seruitio. Imò licet matronæ honestæ domum clau-

clauſtro contiguam, vbi vnus, aut alter inhabitat ingredi, ad Abbatis etiam aulam, eiusdem domicilium citrà vllum cenſuræ periculum foeminae deducantur, quòd plerumque ſeſuncta ſint à Clauſtro Religioſi Conuentus.

Multò equidem plures ſparſim in iure, & alibi reperire eſt caſus Sum. Pontifici reſeruatos, at tamē quia in praxi haud frequenter occurrunt, non immeritò prætermiſi hic ſunt, qui tamen cupit pleniorē nanciſci cognitionem, adeat *Filliuz tr. 15. de Cenſuris. à c. 2. vſq; ad 9 Sayr t. 2. de Cenſuris. l. 3. Suar. t. 5. aliosq; Theologos & Iuris Canonicos Interpretes.*

Caput